

Remiss av rapporten Översyn av lokala säkerhetsnämnder (SSM 2022:07)

Bakgrund

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2022 avseende Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) ska myndigheten se över syftet och uppdraget för de lokala säkerhetsnämnderna samt föreslå författningsändringar som behövs, exempelvis i förordningen (2007:1054) med instruktion för lokala säkerhetsnämnder vid kärntekniska anläggningar.

De lokala säkerhetsnämnderna är statliga nämndmyndigheter och i dag finns det fem nämnder inrättade vid Barsebäck, Ringhals, Oskarshamn, Studsvik och Forsmark. Nämnderna består av högst 13 ledamöter och en sekreterare. För Ringhals representeras nämnden av de tre närliggande kommunerna Varberg, Kungsbacka och Mark. Tillståndshavarna för de kärntekniska anläggningarna har enligt lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet en skyldighet att ge den lokala säkerhetsnämnden insyn i säkerhets- och strålskyddsarbetet vid anläggningarna. SSM medverkar i nämndernas möten när myndigheten blir kallad och informerar då om de ärenden som rör strålsäkerheten vid berörda anläggningar. Länsstyrelserna har det geografiska områdesansvaret för krisberedskapen i respektive län och medverkar också på möten. De lokala säkerhetsnämnderna har dessutom ett särskilt ansvar att förmedla information från ansvariga myndigheter och kärnkraftverket till allmänheten i frågor som bland annat rör planeringen av beredskapen mot kärnkraftsolyckor.

Flera omvärldsförändringar har skett sedan de lokala säkerhetsnämnderna infördes i början av 1980-talet. Utöver reaktorerna i Barsebäck och Ågesta, som tidigare ställts av, har sedan 2015 ytterligare fyra reaktorer i Oskarshamn och Ringhals tagits ur drift och permanent ställts av. Forskningsreaktorn i Studsvik är i slutskedet av sin avveckling. I augusti 2021 beslutade regeringen att tillåta en kapacitetsökning i Clab och i januari 2022 beslutade regeringen att bevilja SKB tillstånd enligt kärntekniklagen att uppföra, inneha och driva en anläggning för slutförvar av använt kärnbränsle. Från och med den 1 juli 2022 gäller nya beredskaps- och planeringszoner vid de kärntekniska anläggningarna.

Förslag till förändring

SSM anser att indelningen i beredskapskategorier och kraven på beredskapszoner är en lämplig grund för att inrätta, upprätthålla eller avsluta lokala säkerhetsnämnder. Som framgår ovan bör insyn i och möjlighet att informera kommunens medborgare om frågor som rör planeringen av beredskapen mot olyckor, särskilt kärnkraftsolyckor,

vara nämndens primära uppgift och därmed styrande för inrättandet av en lokal säkerhetsnämnd. Anläggningar i beredskapskategori I och som därmed aktualiserar ett behov av lokal säkerhetsnämnd omfattar reaktorer i drift i Oskarshamn (O3), Forsmark (F1, F2, F3) och Ringhals (R3, R4). De kärntekniska anläggningarna Clab och SFR samt det planerade slutförvaret i Forsmark bör av andra skäl ingå i berörda nämnders verksamhet. Nämnderna i Barsebäck och Studsvik bör avslutas och några ytterligare nämnder behöver inte inrättas.

SSM anser att det befintliga upplägget med att representationen i nämnderna utgörs av lokalt förtroendevalda även bör gälla framöver. Antalet ledamöter i nämnderna bör minskas enligt SSM och ett maxantal om nio ledamöter bör gälla.

SSM:s engagemang vid de lokala säkerhetsnämndernas möte är viktigt och genom tillsynsmyndighetens deltagande på nämndernas möten säkerställs att en oberoende part med insyn i verksamheten på ett sakligt sätt kan värdera och komplettera tillståndshavarens information till nämnden. Länsstyrelsernas engagemang och deltagande i nämndernas möten är fortsatt viktigt att upprätthålla mot bakgrund av länsstyrelsernas samordnande beredskapsansvar.

Nämndernas benämning är enligt myndigheten missledande och lokal insynsnämnd anses vara en mer rättvisande benämning.

Länsstyrelsen i Hallands län synpunkter

Länsstyrelsen i Hallands län ställer sig bakom Strålsäkerhetsmyndighetens rapport och förslag till förändring. Länsstyrelsen håller med att benämning ”säkerhetsnämnd” föreslås bytas till ”insynsnämnd”, vilket blir mer rättvisande kopplat till nämndens uppdrag. Vidare ställer sig länsstyrelsen bakom att nämnder bör anpassas efter behov och beredskapskategori i första hand.

De informationsmöten för allmänheten som anordnats här har haft svårt att nå ut och väcka intresse. Det har sedan ett par år tillbaka gått ifrån att vara fysiska möten till digitala möten, där Länsstyrelsen Halland har kallats och deltagit på dessa möten med undantag under pandemin.

En sak som bör läggas till under avsnitt 5: ”Länsstyrelsens roll” är att länsstyrelsen även utövar statlig räddningstjänst vid en kärnkraftsolycka utöver geografiskt områdesansvar.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Brittis Benzler med samordnare Daniel Csaki som föredragande. I den slutliga handläggningen har också länsråd Jörgen Peters medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.